

Vergaderjaar 2013–2014

31 839

Jeugdzorg

Nr. 325

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 november 2013

Van de zijde van de Kamer is meermalen aandacht gevraagd voor het gebruik van outcomecriteria als instrument om de kwaliteit van jeugdhulp inzichtelijk te maken. Bij de behandeling van het voorstel voor de Jeugdwet heeft dit geleid tot aanvaarding van het amendement Van der Burg en Ypma over het hanteren van outcomecriteria (Kamerstuk 33 684, nr. 46). Bij die gelegenheid heb ik uw Kamer toegezegd te informeren over de bijgevoegde quick scan naar het gebruik van outcomecriteria in het brede veld van jeugdhulp. Met deze brief voldoe ik, mede namens de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, aan mijn toezegging.

Outcomecriteria en kwaliteit van jeugdhulp

Kinderen en hun ouders moeten erop kunnen vertrouwen dat de jeugdhulp die ze ontvangen van goede kwaliteit is. Om die reden zijn in het voorstel voor de Jeugdwet landelijke kwaliteitseisen opgenomen waarop landelijk toezicht plaatsvindt. De belangrijkste eis is dat het om verantwoorde hulp gaat: veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht.¹ Gemeenten zijn op grond van de Jeugdwet verplicht de benodigde voorzieningen te treffen en te voorzien in een kwantitatief en kwalitatief toereikend aanbod. In het gemeentelijk beleidsplan staat beschreven hoe de gemeente zich ervan vergewist dat de kwaliteit van de ingekochte jeugdhulp goed is.

Naast landelijke kwaliteitseisen, onderzoek en ontwikkeling van effectieve methodieken en professionalisering van de beroepsgroepen, kunnen ook

¹ Andere eisen zijn: verplicht hulpverleningsplan, VOG voor beroepsbeoefenaren en vrijwilligers, verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, meldplicht calamiteiten en geweld bij verlening jeugdhulp, regelen medezeggenschap (cliëntenraad), effectieve en laagdrempelige klachten- en geschillenregeling, verplichting klachtencommissie «structurele onverantwoorde zorg» te melden aan de inspectie, verplicht systeem voor kwaliteitsbewaking en informatierecht jongeren en hun ouders.

outcomecriteria² een bijdrage leveren aan kwaliteitsverbetering van jeugdhulp. Voor jeugdhulpaanbieders zijn outcomecriteria een instrument om na te gaan of de verleende jeugdhulp bijdraagt aan de gestelde doelen in het hulpplan. Het is belangrijk dat instellingen hun eigen resultaten transparant kunnen maken en dat ze gegevens gebruiken om de kwaliteit van hun aanbod te verbeteren.³ Voor gemeenten kunnen outcomecriteria een handig hulpmiddel zijn om de prestaties van verschillende jeugdhulpaanbieders te vergelijken. Outcomecriteria zijn daarmee een instrument voor verantwoorde «inkoop» (aanbesteden of subsidiëren) van jeugdhulp. Cliënten (ouders en kinderen) kunnen op basis van outcomegegevens een indruk vormen van de kwaliteit van de aanbieder en van de te verlenen vorm jeugdhulp. Ook voor jeugdprofessionals kunnen outcomecriteria motiverend werken om hun werk te verbeteren, onder de voorwaarde dat verzamelen en registreren van outcomecriteria niet tot extra regeldruk leidt.⁴

Uitkomsten quick scan

Uit de bijgevoegde quick scan⁵ blijkt dat in de verschillende deelsectoren van jeugdhulp de afgelopen jaren diverse inspanningen zijn verricht om outcomecriteria/indicatoren te ontwikkelen en toe te passen en daarmee de kwaliteit van het werk transparanter te maken. Voorbeelden hiervan zijn:

- ontwikkeling basisset van vijf prestatie-indicatoren centra voor jeugd en gezin: cliënttevredenheid, uitval uit jeugdhulp, vermindering problematiek, organisatie van de hulp, één-gezin, één plan⁶;
- vaststelling door IPO, Rijk en brancheorganisaties van tien prestatie-indicatoren voor provinciale jeugdzorg⁷;
- basisset indicatoren (jeugd) GGZ volgens systematiek Routine Outcome Monitoring (ROM) (zie bijlage 8 van de quick scan);
- project jeugd in beeld (jib) van het Nederlands Centrum Jeugdgezondheidszorg (NCJ);
- kwaliteitskader gehandicaptenzorg voor ondersteuning en zorg van verstandelijk beperkte jeugd (geen landelijke set van prestatie-indicatoren);
- monitor jeugdzorgplus, volgens ROM-systematiek⁸.

Ten aanzien van voornoemde inspanningen wordt in de quick scan gesignaleerd:

- dat er grote verschillen zijn in de wijze van meten en registreren in de verschillende deelsectoren van jeugdhulp;
- een goede organisatie en facilitering (ICT, adequate datalogistiek) van de kwaliteitsmeting veelal ontbreekt;

² In de praktijk en literatuur worden termen als outcomecriteria, resultaatsgegevens, outcome-indicatoren en prestatie-indicatoren door elkaar gebruikt. Het gaat steeds om een op systematische wijze van gebruik van gegevens om de resultaten van een activiteit of instelling in termen van doelrealisatie inzichtelijk te maken.

³ Zie ook Transformeren met beleid: maatschappelijke resultaten, kwaliteitsindicatoren en ombouwscenario's transitie jeugdzorg, paragraaf 6 selectie van uitvoerders: prijs en kwaliteit, Nji, maart 2013.

⁴ Met kennis oogsten, monitoring en doorontwikkeling van integrale zorg voor jeugd, oratie Tom van Yperen, 4 juni 2013.

⁵ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

⁶ Ontwikkeld door Deloitte in 2010 en doorontwikkeld door het NJI. Zie ook: Verbetering telt, werken met prestatie-indicatoren in de zorg voor jeugd, Nji, 2012 en <http://www.nji.nl/Dossier-Prestatie-indicatoren>.

⁷ Prestatie-indicatoren jeugdzorg, naar een gezamenlijke integrale visie en implementatie, IPO, 2006.

⁸ Ontwikkeld door ZonMw, in overleg met het veld.

- professionals, instellingen en financiers nog onvoldoende bedreven zijn in het interpreteren en benutten van de informatie uit prestatie-indicatoren;
- er nog vele haken en ogen kleven aan het gebruik van prestatie-indicatoren, ook omdat het oorzakelijke verband tussen de score en de prestatie moeilijk is aan te tonen.

Veelgebruikte indicatoren die volgens de quick scan in aanmerking komen voor opname in een minimale set van uniforme prestatie-indicatoren zijn:

- 1) *cliënttevredenheid*,
- 2) *afname of stabilisatie van de problematiek en*
- 3) *doelrealisatie*

Daarbij rijst volgens een aantal respondenten wel de vraag of met deze set van «bestaande» indicatoren kan worden volstaan en of hieraan niet «nieuwe» indicatoren moeten worden toegevoegd, die aansluiten bij de transformatiedoelen van de stelselwijziging zoals bijvoorbeeld de mate van preventie, mate van vroegsignalering, inzet van eigen kracht en één gezin, één plan, één regisseur.

Vervolgaanpak

Het bij de behandeling van de Jeugdwet aangenomen amendement Van der Burg en Ypma vraagt van gemeenten om met jeugdhulpaanbieders afspraken te maken over het hanteren van outcomecriteria (Kamerstuk 33 684, nr. 46). Om gemeenten te ondersteunen bij deze wettelijke taak en de doorontwikkeling en het gebruik van outcomecriteria door jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen te stimuleren, zijn de volgende acties in voorbereiding:

- a) *Gezamenlijk plan van aanpak voor de ontwikkeling en implementatie van een uniforme set van outcomecriteria*

VNG/KING nemen het voortouw om samen met het Rijk te komen tot een plan aan aanpak, waarbij rekening wordt gehouden met de opgedane ervaringen van de verschillende deelsectoren met het gebruik van prestatie-indicatoren, waaronder het lopende project CJG outcome-indicatoren. Ook zal expliciet aandacht worden besteed aan de in de quick scan genoemde belemmeringen en voorwaarden voor succesvolle toepassing van outcomecriteria zoals administratieve lastendruk, adequate ICT-voorziening, meten kwaliteit versus verantwoordingsinformatie, mogelijke perverse prikkelwerking voor zowel gemeenten als instellingen, diversiteit doelgroepen, een minimale set die zo veelzeggend mogelijk moet zijn, e.d. Het Rijk vervult bij het opstellen van het plan van aanpak een stimulerende en faciliterende rol. Uiteraard worden hierbij ook de veldpartijen betrokken.

- b) *Kennisdeling*

Via de website www.voordejeugd.nl zal een overzicht worden gegeven welke outcomecriteria nu al beschikbaar zijn, zodat gemeenten hierbij rekening kunnen houden bij het maken van afspraken met jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn